

Dnevi enakosti spolov

Tjaša Cankar, Milica Antić Gaber

Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani je poleg Fakultete za družbene vede ena prvih, ki se je tako v študijskem procesu kot tudi raziskovalno začela ukvarjati s tematiko enakosti spolov, ženskih študij in feministične teorije (več v Antić Gaber, 2017). Vednost, čeprav ne sistematično, pa vendar, je na tem področju pri nas nastajala že vsaj nekaj desetletij. Le manjši del te vednosti je bil objavljen in znan tudi širši javnosti, večinski del pa le krogu zainteresirane interne javnosti in v posameznih kabinetih. Prav zaradi prepoznanja, da je bilo marsikaj na tem področju že narejeno in da lahko predstavitev posameznih tematskih področij, raziskav, knjig, študentskih del pripomore k širšemu poznavanju tematike, ozaveščanju o pomenu enakosti spolov in vključevanju tudi tistih, ki se s to tematiko šele seznanjajo, je prišlo do odločitve o organizaciji posebnih dogodkov, poimenovanih Dnevi enakosti spolov (DES).

Pri razmisleku o tem, kako se lotiti organizacije DES, smo razpravljale o različnih pristopih, tako glede organizacije kot glede vsebin. Razprava se je vrtela tudi okrog vprašanja, ali naj dogodke osredotočimo le na delovanje znotraj institucije, torej samo z raziskovalkami, raziskovalci in profesoriciami, profesorji naše fakultete, ali pa naj povabimo k sodelovanju tudi druge, ki delujejo zunaj akademskega polja. Razmišljale smo, ali naj bodo dogodki tematsko osredotočeni le na eno področje, ali naj bodo tematike raznolike, ali naj organiziramo aktivnosti v krajšem času in intenzivneje ali pa bi bilo bolje dogajanja razporediti v daljšem časovnem obdobju s širšim spektrom tem, dejavnosti in sodelujočih, ali naj ostanemo bolj teoretične ali pa naj vključimo tudi teme, ki so pomembne za vsakdanje življenje posameznic in posameznikov.

Po temeljiti razpravi smo se odločile vključiti širok spekter aktivnosti, tematik in sodelujočih, kakor tudi, da k sodelovanju povabimo tiste, ki delujejo v civilni družbi in drugih pomembnih organizacijah doma in v tujini. Pa vendar smo v prvi vrsti hotele dati prostor za predstavitev tistih dejavnosti, ki so se na naši fakulteti na tem področju že izvajale. Prepričane smo bile, da lahko s široko predstavitvijo že obstoječih dejavnosti po oddelkih – od rezultatov dela pri obveznih in izbirnih predmetih ter raziskovalnih nalog na eni strani do publikacij in knjig, ki tematizirajo spol v specifičnem kontekstu na drugi strani – motiviramo tudi druge, ki o takšnih ali podobnih dejavnostih šele razmišljajo. Pri načrtovanju dejavnosti pa so se pojavile tudi pobude za diskusije o spreminjanju neželenih praks na različnih področjih javnega in zasebnega življenja.

Na oddelke smo februarja 2021 poslale poziv k sodelovanju na prvih Dnevih enakosti spolov na Filozofski fakulteti. Odziv je presegel naša pričakovanja in že v prvem letu smo med 8. marcem in 17. majem izvedle 15 dogodkov z 80 govornicami in govorniki ter več kot 500 udeleženkami in udeleženci. Posamezni dogodki so bili ob izdatni podpori fakultetnega vodstva organizirani v sodelovanju s profesoricami in profesorji ter študentkami in študenti z različnih oddelkov ter članicami in člani delovnih skupin NES. Dogodki so bili izvedeni preko aplikacije Zoom, nekatere pa je bilo mogoče tudi neposredno spremljati prek Facebooka.

Med drugim smo predstavile prvi interdisciplinarni podiplomski program *Ženske študije in feministična teorija*¹ v Sloveniji, kjer so soustanoviteljice tega programa (prof. Neva Šlibar, prof. Eva D. Bahovec in prof. Milica Antić Gaber) opisale nastanek, strukturo in potek tega študijskega programa, ki je bil na naši fakulteti prvič izveden v študijskem letu 1997/98.

Na enem od dogodkov so na okrogli mizi spregovorili o vlogi spola v etnografskem raziskovanju in predstavljeni so bili različni vidiki prepletenosti etnografskega dela s spolom. V predavanju »Vsakdanje življenje transoseb« so sodelujoče iz Zavoda TransAkcija predstavile ključna življenjska področja v vsakdanjem življenju transspolnih oseb v Sloveniji, Društvo študentov pedagogike in andragogike pa je organiziralo pogovor o položaju oseb, ki presegajo spolno binarnost.

1 Več o uvajanju vsebin in predmetov, povezanih z ženskami, spolom in feministično teorijo, v akademsko polje v Sloveniji glej v: Milica Antić Gaber, *Mapping Women's and Gender Studies in the Academic Field in Slovenia*.

V tem okviru smo organizirale tudi spletni dogodek, namenjen raziskovalkam in raziskovalcem, o vključevanju dimenzije spola v raziskovanju, ki ga je izvedla dr. Jovana Mihajlović Trbovc z ZRC SAZU, okroglo mizo »Stop trpinčenju«, na katerem so sodelovale Maja Plaz (Društvo SOS telefon), Mitja Svete (Združenje za moč), Katja Zabukovec Kerin (Društvo za nenasilno komunikacijo), dr. Jasna Podreka (FF) in dr. Neža Kogovšek Šalamon (Mirovni inštitut).

Svoja stališča o vključujoči slovnicu kot koraku k družbeni enakopravnosti ter o spolno občutljivi rabi jezika so na več okroglih mizah, ki so obravnavale vprašanja enakosti spolov v jeziku, problemov in vizij pri pisanju in objavljanju raziskovalnih rezultatov, predstavljale tudi študentke naše fakultete. Posebna pozornost je bila posvečena še temam, povezanim s spolnimi stereotipi in spolnim nadlegovanjem. V sodelovanju s študentkami in študenti Oddelka za psihologijo je bil organiziran dogodek o spolnih stereotipih ter o njihovi prisotnosti v medijih in vplivu na otroke.

Na posebnem dogodku so bile predstavljene novo sprejete strokovne smernice za preprečevanje spolnega in drugega nadlegovanja, trpinčenja in nasilja, Oddelek za sociologijo pa je v sodelovanju s študentsko skupino Rezistenca in zunanjimi strokovnjakinjami organiziral dogodek o spolnem nadlegovanju in spolnem nasilju med študentsko populacijo na Filozofski fakulteti in Univerzi v Ljubljani.

Na Dnevih so sodelovale tudi gostje iz tujine. Na okrogli mizi »Uresničevanje Načrta enakosti spolov: izkušnje in dobre prakse« smo tako izmenjale izkušnje s kolegicami z Univerze Sabanci (Istanbul, Turčija) in Univerze Deusto (Bilbao, Španija). Pogovarjale smo se o pomenu delovanja na tem področju in uresničevanju načrta enakosti spolov, v uvodnih pozdravnih nagovorih pa sta spregovorila tudi rektor Univerze v Ljubljani prof. dr. Igor Papič in dekan Filozofske fakultete prof. dr. Roman Kuhar. Marta Soler Gallart, profesorica sociologije na Univerzi v Barceloni in predsednica Evropskega sociološkega združenja (ESA), pa je na primeru Španije predstavila uspešne ukrepe proti spolnemu nadlegovanju v akademskem polju. Odmevna feministična avtorica prof. Lynne Segal, zaslužna profesorica psihologije in študijev spola na Birkbeck Collegeu Univerze v Londonu, je na predavanju »Language and Politics of Care« govorila o *jeziku in politiki skrbi*.

Po uspešni izvedbi DES je dekanjin kolegij 30. 11. 2021 imenoval Organizacijski odbor² za izvedbo, ki naj bi koordiniral Dneve enakosti spolov v letu 2022 in vse naslednje. Na ta način so DES postali del institucionalnega delovanja Filozofske fakultete na tem področju.

Zanimanje za sodelovanje po prvem letu ni uplahnilo, ravno nasprotno. Tudi drugo leto se je k sodelovanju prijavilo več oddelkov. Dejavnosti so potekale med 8. marcem in 13. aprilom 2022, organiziranih je bilo 11 dogodkov, na katerih je sodelovalo več kot 35 govork, govorcev in več kot 200 poslušalk, poslušalcev v živo in veliko več po Zoomu. Dogodki so vsebovali predstavitev novih teoretičnih dognanj s področja študijev spola. Prvi dogodek je bil posvečen predstavitev izbranih magistrskih in doktorskih del študentk o enakosti spolov in smo ga poimenovali »Iz leta v leto, iz generacije v generacijo«.

Na tem otvoritvenem dogodku smo v vidno polje postavili dela študentk naše fakultete, ki so se v svojih diplomskih in magistrskih delih ter doktorskih disertacijah na zavirljivi ravni in inovativno ukvarjale z vprašanji enakosti spolov. Na ta način smo hoteli dati glas mlajšim generacijam, za katere upamo, da bodo pomembno prispevale k temu, da se bo glas žensk v prihodnosti bolj slišal, obenem pa bodo tematike enakosti spolov razširjale tudi izven akademskega prostora.

Širok spekter tematik druge izvedbe DES je segal od zgodovine »tajnega« splava na Slovenskem do predstavitev življenjske izkušnje transpolne osebe v binarnem svetu. Predstavljeni so bili knjiga *V senci vélikih mojstrov: vprašanje žensk v kitajski filozofiji na primeru dveh sodobnih tajvanskih filozofinj* in študentski plakati o študijah primera pri seminarju Enakost spolov v jeziku in sliki. Z drugimi akademskimi organizacijami smo stkali vezi na pogovoru o tem, kaj lahko institucije storijo za enakost spolov. S kolegicami v polju kulture (Mesto žensk) smo spregovorile o tem, kako se v svojem okolju soočajo z enakostjo spolov. Skoraj ob samem izbruhu vojne v Ukrajini nam je uspelo izpeljati tudi aktualen pogovor s predavateljicami in raziskovalkami iz Ukrajine o spolni zaznamovanosti vojne v Ukrajini. Dneve enakosti spolov pa smo zaključili z dogodkom o interseksijski diskriminaciji v teoriji in praksi, kjer se je

2 Seznam članic in članov organizacijskega odbora objavljamo v razdelku »Dokumenti«.

diskusija osredotočila na problematiko, ki sicer ni nova, a zanjo pri nas še vedno ni pravega razumevanja.

Vsi dogodki so dokumentirani, posnetki pa so dostopni na spletni strani FF pod zavihkom Enakost spolov: <https://www.ff.uni-lj.si/enakost-spolov/dnevi-enakosti-spolov>.

Že drugo leto zapored smo torej organizirale pogovore, okrogle mize, predavanja in predstavitve z aktivnimi znanstvenicami, znanstveniki, uveljavljenimi posameznicami, posamezniki na tem področju, študentkami in raziskovalkami na začetku kariere, ki so spregovorile o svojem delu in raziskovalnih projektih in tudi o tem, kako jih je enakost spolov navdihnila, vplivala na njihov pogled na svet, delo in vsakdanje življenje. Dnevi enakosti spolov so tudi pokazali, da je enakost spolov široko in dinamično raziskovalno področje v okviru humanistike in družboslovja. Menimo, da je predvsem participativna struktura DES ključnega pomena, da je niz dogodkov uspešen in trajnosten in je tako postal del institucionalne prakse Filozofske fakultete.

Ker se je organizacija in izvedba Dnevov enakosti spolov izkazala za uspešno prakso ozaveščanja o enakosti spolov, je bila uvrščena tudi v *Handbook for Creating a Gender-Sensitive Curriculum* (https://gearingroles.eu/wp-content/uploads/2022/07/GEARING-HANDBOOK_OUTLINE_final-draft-revisions-MK_300622.pdf).

Literatura in viri

Antić Gaber, Milica. 2017. Mapping Women's and Gender Studies in the Academic Field in Slovenia. *Center for Educational Policy Studies Journal*, 7: 9–27.

Dnevi enakosti spolov FF. Dostopno na naslovu: <https://www.ff.uni-lj.si/enakost-spolov/dnevi-enakosti-spolov>, 10. 11. 2022.

Handbook for Creating a Gender-Sensitive Curriculum: Teaching and Learning Strategies. (ur. Mary Kitchener in Anne Laure Humbert). Dostopno na naslovu: https://gearingroles.eu/wp-content/uploads/2022/07/GEARING-HANDBOOK_OUTLINE_final-draft-revisions-MK_300622.pdf.